

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดของไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดของไทย

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิด รวม 8 คน และนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิด รวม 6 คน ใช้สำหรับตรวจสอบความเหมาะสมของตัวชี้วัดแต่ละองค์ประกอบด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง และกลุ่มที่ 2 เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรีทุกชั้นปี ปีการศึกษา 2564 ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิด ใช้สำหรับวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ จำนวน 332 คน ซึ่งตัวอย่างดังกล่าวได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

ตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดของไทย มี 6 องค์ประกอบ 35 ตัวชี้วัด ดังนี้ องค์ประกอบด้านความพร้อมในการเรียนรู้ มี 8 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1.1) การมีร่างกายที่ดี แข็งแรง ไม่เจ็บป่วย 1.2) การมีพื้นฐานความรู้เพียงพอที่จะปรับตัวในการเรียนรู้หรือรับรู้สิ่งใหม่ 1.3) การมีทักษะในการแสวงหาความรู้อื่นนอกเหนือจากตำรา 1.4) การมีทักษะในการจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน 1.5) การมีสุขภาพจิตที่ดีพร้อมที่จะเรียนรู้ 1.6) ความสามารถปรับตัวในการเรียนรู้ 1.7) การได้รับกำลังใจจากครอบครัว และ 1.8) การได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากครอบครัว เมื่อประสบปัญหาองค์ประกอบด้านความพึงพอใจในตนเอง มี 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ 2.1) การเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง 2.2) การพัฒนาตนเองในการเรียนรู้ 2.3) การมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม 2.4) ความรู้สีกว่าตนเองมีคุณค่ากับคนรอบข้าง และ 2.5) การได้เรียนในสิ่งที่ตนเองชอบหรืออยากเรียนรู้ องค์ประกอบด้านความพึงพอใจในการเรียนรู้ มี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ 3.1) ความพึงพอใจในการทำกิจกรรมระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา และนักศึกษากับนักศึกษา 3.2) ความพึงพอใจต่อผู้สอน 3.3) ความพึงพอใจต่อเพื่อนนักศึกษา 3.4) ความพึงพอใจในผลการเรียนรู้ของตนเอง 3.5) ความพึงพอใจวิธีการวัดและประเมินผลการศึกษา และ 3.6) ความพึงพอใจในการจัดการหลักสูตรหรือสาขาวิชา องค์ประกอบด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ มี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ 4.1) ความรู้สึกเพลิดเพลิน สนุกสนานในการเรียนรู้ 4.2) ความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ 4.3) ความเพียรพยายามในการเรียนรู้ 4.4) การชื่นชอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และอยากเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ 4.5) การมีนิสัยชอบฟัง พูด อ่านและเขียน และ 4.6) การมีวินัยใน

การเรียนรู้ องค์ประกอบด้านความวิตกกังวลในการเรียนรู้ มี 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ 5.1) ความรู้สึกหงาและ
 ว่าเหวในการเรียนรู้ 5.2) ความรู้สึกกังวลเกี่ยวกับการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิด
 5.3) ความรู้สึกเครียดเมื่ออ่านหนังสือหรือเอกสารการสอนไม่ทันก่อนสอบ 5.4) ความรู้สึกเบื่อหน่าย
 กับกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรหรือสาขาวิชา และ 5.5) ความรู้สึกท้อแท้เมื่อผลการสอบไม่เป็นไป
 ตามเป้าหมาย และองค์ประกอบด้านความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ มี 5 ตัวชี้วัด ได้แก่
 6.1) ความพึงพอใจสื่อหรือวัสดุการศึกษา 6.2) ความพึงพอใจในการจัดวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก
 ความสะดวกในมหาวิทยาลัย 6.3) ความพึงพอใจในการจัดบริการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย
 6.4) ความพึงพอใจในการบริการให้คำแนะนำ ปรีक्षा และช่วยเหลือในการเรียนรู้ และ 6.5) ความพึง
 พอใจในการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริม สนับสนุน และช่วยผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของ
 นักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดของไทย แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1
 ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเติมคำ และแบบตรวจสอบรายการ (check
 list) มี 6 ข้อ และตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับความสุขด้านการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณ
 ค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ความพร้อมในการเรียนรู้ มี 8 ข้อ ความพึงพอใจในตนเอง มี 6
 ข้อ ความพึงพอใจในการเรียนรู้ มี 5 ข้อ ความสนใจใฝ่เรียนรู้ มี 6 ข้อ ความวิตกกังวลในการเรียนรู้
 มี 5 ข้อ และความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ มี 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 35 ข้อ ผลการตรวจสอบ
 ความตรงของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค IOC พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง .67 ถึง 1.00
 สำหรับการหาค่าความเที่ยง ใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's
 alpha method) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .90 เมื่อพิจารณาค่าความเที่ยงของ
 แบบสอบถามรายด้าน มีค่าอยู่ระหว่าง .86 ถึง .96

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยใช้โปรแกรม SPSS และโปรแกรม R แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน
 คือ ตอนที่ 1 วิเคราะห์ผู้ตอบแบบสอบถาม และตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้
 ด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง สำหรับตัวแปร
 ต่อเนื่อง ส่วนค่าความถี่ และค่าร้อยละ สำหรับข้อมูลที่เป็นตัวแปรจัดประเภท เพื่อศึกษาลักษณะ
 การแจกแจงของข้อมูล ตอนที่ 2 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยรายข้อ ด้วยการหาค่าสหสัมพันธ์
 ระหว่างคะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมของเครื่องมือ (Item-total correlation; r) และ
 ตอนที่ 3 วิเคราะห์เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
 แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเพื่อหาตัวประกอบร่วมที่สามารถอธิบาย
 ความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในแต่ละส่วนตัวแปร ด้วยโปรแกรม R โดยเลือกใช้วิธีการ
 หมุนแกนแบบมุมแหลม (oblique rotation) เป็นการหมุนแกนในลักษณะที่ไม่ตั้งฉากกัน หรือ

องค์ประกอบไม่เป็นอิสระกัน และใช้วิธีหมุน คือ Oblimin Rotation เมื่อหมุนแกนแล้วจึงกำหนดองค์ประกอบที่เหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนด

การพิทักษ์สิทธิของผู้ร่วมวิจัยหรืออาสาสมัครที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้พิทักษ์สิทธิของผู้ร่วมวิจัยหรืออาสาสมัคร โดยผ่านขั้นตอนการเสนอโครงการวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ต่อคณะกรรมการพิจารณาการศึกษาวิจัยในคน กระทรวงสาธารณสุข และคณะกรรมการพิจารณาการศึกษาวิจัยในคน กระทรวงสาธารณสุข ได้พิจารณาอนุมัติในแจ้งจริยธรรมให้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2564 รหัสโครงการวิจัย Ref.no.16/2563

5.1 สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดของไทย และตอนที่ 2 ผลการพัฒนาตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดของไทย รายละเอียดแต่ละตอนมีดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดของไทย

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิด เพื่อนำไปสร้างเครื่องมือวิจัย พบว่า มีตัวชี้วัดที่เหมาะสมจำนวน 35 ตัวชี้วัด จัดเป็น 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ความพร้อมในการเรียนรู้ มี 8 ตัวชี้วัด ความพึงพอใจในตนเอง มี 5 ตัวชี้วัด ความพึงพอใจในการเรียนรู้ มี 6 ตัวชี้วัด ความสนใจใฝ่เรียนรู้ มี 6 ตัวชี้วัด ความวิตกกังวลในการเรียนรู้ มี 5 ตัวชี้วัด และความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ มี 5 ตัวชี้วัด

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดของไทย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่า ได้องค์ประกอบทั้งสิ้น 6 องค์ประกอบ 34 ตัวชี้วัด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า องค์ประกอบของตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดของไทย มี 6 องค์ประกอบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .37 ถึง .90 โดยเรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ มี 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1.1) พึงพอใจการบริการทางวิชาการของมหาวิทยาลัยที่จัดให้กับนักศึกษา เช่น การสอนเสริมรูปแบบต่าง ๆ 1.2) พึงพอใจแหล่งศึกษาค้นคว้าของมหาวิทยาลัย เช่น หนังสือ/เอกสารทางวิชาการ/ฐานข้อมูลสำหรับสืบค้นในห้องสมุด 1.3) พึงพอใจการบริการให้คำแนะนำ ปรีกษา และช่วยเหลือในการเรียนรู้

ของมหาวิทยาลัย 1.4) ฟังพอใจการจัดบริการการศึกษาที่เอื้ออำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้จากมหาวิทยาลัย เช่น การจัดบริการด้านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และ 1.5) ฟังพอใจสื่อหรือวัสดุการศึกษาที่มหาวิทยาลัยจัดให้

องค์ประกอบที่ 2 ความวิตกกังวลในการเรียนรู้ มี 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ 2.1) รู้สึกกังวลเกี่ยวกับการเรียนรู้ เนื่องจากขาดทักษะการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดที่ใช้รูปแบบการศึกษาทางไกล 2.2) รู้สึกเหงาและว่าเหวในการเรียนรู้ เนื่องจากขาดเพื่อน 2.3) รู้สึกท้อแท้เมื่อผลการสอบไม่เป็นไปตามเป้าหมาย 2.4) รู้สึกเบื่อหน่ายกับกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตร และ 2.5) รู้สึกเครียดและกดดันเมื่ออ่านเอกสารการสอนไม่ทันวันสอบ

องค์ประกอบที่ 3 ความพึงพอใจในการเรียนรู้ มี 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ 3.1) ฟังพอใจในการทำกิจกรรมระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และนักศึกษากับนักศึกษา 3.2) ฟังพอใจวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัย เช่น การสอบประจำภาค การให้คะแนนกิจกรรม 3.3) ฟังพอใจอาจารย์ผู้สอน 3.4) ฟังพอใจเพื่อนนักศึกษา และ 3.5) ฟังพอใจในการบริหารจัดการของหลักสูตร เช่น อาจารย์กำหนดช่วงเวลาที่จะให้นักศึกษาติดต่อ

องค์ประกอบที่ 4 ความสนใจใฝ่เรียนรู้ มี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ 4.1) กระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ 4.2) ชื่นชอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และอยากเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ 4.3) เพียรพยายามในการเรียนรู้ แม้ต้องเรียนวิชาที่มีเนื้อหายาก ก็พยายามที่จะเรียนรู้โดยไม่ย่อท้อ 4.4) มีนิสัยชอบฟัง พูด อ่าน และเขียน 4.5) มีวินัยในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และ 4.6) รู้สึกเพลิดเพลิน สนุกสนานในการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 5 ความพึงพอใจในตนเอง มี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ 5.1) รู้สึกรักและภาคภูมิใจในตนเอง 5.2) ฟังพอใจผลการเรียนรู้ของตนเอง 5.3) ฟังพอใจที่ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองชอบหรืออยากเรียนรู้ 5.4) รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าเมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ๆ 5.5) มั่นใจว่าตนเองมีคุณลักษณะส่วนตนเหมาะสมกับการเรียนรู้ระบบเปิดที่ใช้รูปแบบการศึกษาทางไกล และ 5.6) ยอมรับในความสามารถของตนเอง

องค์ประกอบที่ 6 ความพร้อมในการเรียนรู้ มี 7 ตัวชี้วัด ได้แก่ 6.1) ไม่เบื่อหน่ายกับการใช้ทักษะในการจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน 6.2) รู้สึกอยากเรียนรู้กับการได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากครอบครัว เมื่อประสบปัญหา 6.3) ปลาบปลื้มใจที่ได้รับกำลังใจที่ดีจากครอบครัว 6.4) เชื่อมั่นว่าตนเองสามารถปรับตัวในการเรียนรู้ได้ เช่น การทำงานกลุ่มและได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น 6.5) รู้สึกพร้อมเมื่อมีความรู้พื้นฐานทางวิชาการเพียงพอสำหรับการเรียนรู้ 6.6) ชื่นชอบในทักษะการแสวงหาความรู้อื่นนอกเหนือจากตำรา และ 6.7) รู้สึกพร้อมที่จะเรียนรู้ เพราะมีทุนทรัพย์เพื่อใช้จ่ายในการเรียนเพียงพอ

โดยทั้ง 6 องค์ประกอบ สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมของตัวแปร ทั้ง 34 ตัวแปร ได้ร้อยละ 65 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของ

นักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดของไทย ทั้ง 6 องค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นองค์ประกอบความวิตกกังวลในการเรียนรู้ ไม่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบใด โดยองค์ประกอบที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือ องค์ประกอบความสนใจใฝ่เรียนรู้กับองค์ประกอบความพึงพอใจในตนเอง รองลงมาคือองค์ประกอบความพึงพอใจในการเรียนรู้กับองค์ประกอบความสนใจใฝ่เรียนรู้ และ องค์ประกอบความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้กับองค์ประกอบความพึงพอใจในการเรียนรู้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .65, .61, และ .59 ตามลำดับ

ส่วนค่าความเที่ยงขององค์ประกอบตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดของไทย ด้วยโอเมก้า (Omega; ω) พบว่า ทั้ง 6 องค์ประกอบ มีค่า ω เท่ากับ .97 เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบความวิตกกังวลในการเรียนรู้ มีค่า ω สูงสุด เท่ากับ .93 รองลงมาคือองค์ประกอบความพึงพอใจในการเรียนรู้ ความสนใจใฝ่เรียนรู้ ความพึงพอใจในตนเอง ความพร้อมในการเรียนรู้ และความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ โดยมีค่า ω เท่ากับ .92, .92, .91, .86 และ .83 ตามลำดับ

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดของไทย โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ และได้จำแนกข้อมูลที่ชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิด จำนวน 38 ตัวชี้วัด และจัดเป็น 6 กลุ่ม คือ ความพร้อมในการเรียนรู้ ความพึงพอใจในตนเอง ความพึงพอใจในการเรียนรู้ ความสนใจใฝ่เรียนรู้ ความวิตกกังวลในการเรียนรู้ และความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ จากนั้นตรวจสอบความเหมาะสมของตัวชี้วัดแต่ละองค์ประกอบ ด้วยวิธีการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ และ นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิด จนได้ตัวชี้วัดที่เหมาะสม จำนวน 35 ตัวชี้วัด จัดเป็น 6 องค์ประกอบ และนำไปสร้างเครื่องมือวิจัย พร้อมทั้งให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับตัวอย่าง และวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดของไทย บางส่วนสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยของนักวิชาการหรือนักวิจัยหลาย ๆ ท่าน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีประเด็นที่ให้ความสำคัญเป็นพิเศษที่นำมา อภิปรายผลการวิจัยอยู่ 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 วิธีการพัฒนาตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดของไทย

การพัฒนาตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ในครั้งนี้ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้ส่งเคราะห์แนวคิดทฤษฎี ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ จนได้ตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษา และจัดเป็นองค์ประกอบเบื้องต้น แล้วนำตัวชี้วัดแต่ละองค์ประกอบไปตรวจสอบความเหมาะสม ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ และกลุ่มที่ 2 นักศึกษา ซึ่งการให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกตัวชี้วัด ทำให้ได้ตัวชี้วัดที่สะท้อนความเป็นจริงของคุณลักษณะที่มุ่งวัดได้ดีกว่าที่ใช้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งคัดเลือก สอดคล้องกับ Brown (2009) กล่าวว่า การคัดเลือกตัวชี้วัดโดยทั่วไปต้องให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาส่วนในการคัดเลือกด้วย และ Morgan (1998) กล่าวว่า การสนทนากลุ่มที่ผู้เข้าร่วมอาจรู้สึกอึดอัดหรือรู้สึกไม่สบายใจกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม เป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงในการใช้การสนทนากลุ่ม ดังนั้น การแบ่งผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเป็น 2 กลุ่ม จึงเป็นวิธีการที่ลดการผูกขาดหรือควบคุมการสนทนากลุ่ม การทำเช่นนี้ทำให้แต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายในแต่ละหัวข้อได้อย่างอิสระระหว่างสมาชิกในกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดจนได้ตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ที่ชัดเจนขึ้น หลังจากนั้น นำตัวชี้วัดที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาสร้างเครื่องมือวิจัย แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลกับตัวอย่าง และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ วิธีการนี้ช่วยลดตัวแปร และทำให้ได้ตัวชี้วัดที่บ่งชี้ความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดที่เหมาะสม

ประเด็นที่ 2 ผลการพัฒนาตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดของไทย

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า ตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดของไทย มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ความวิตกกังวลในการเรียนรู้ ความพึงพอใจในการเรียนรู้ ความสนใจใฝ่เรียนรู้ ความพึงพอใจในตนเอง และความพร้อมในการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิด มีผู้เกี่ยวข้องที่สำคัญ ๆ ได้แก่ นักศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิด ซึ่งนักศึกษาต้องมีความพึงพอใจในการเรียนรู้ ความสนใจใฝ่เรียนรู้ ความพึงพอใจในตนเอง และความพร้อมในการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ปัทมา ทองสม (2554) พบว่า ดัชนีชี้วัดความสุขของนักศึกษาพยาบาล มีองค์ประกอบความวิตกกังวลในการเรียนรู้ ความพึงพอใจในการเรียน ความสนใจใฝ่เรียนรู้ และความพึงพอใจในตนเอง ส่วนความพร้อมในการเรียนรู้ เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ สอดคล้องกับ Dean and Gibbs (2015) พบว่า การมีชีวิตทางสังคมและทางวิชาการที่สมดุลเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสุขของนักศึกษา และ Tabodi, Rahgozar, and Abadi (2015) พบว่า ความสุขกับความสำเร็จทางวิชาการมีความสัมพันธ์ทางบวก ส่วนสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิด มีส่วนสำคัญที่ต้องจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน เพื่อให้ นักศึกษามีความ

พึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ และมีความพึงพอใจในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษา เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถาบัน และเกิดความสุขด้านการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ธัญญชน ใบบุญตัน (2559); ภารดี อนันต์นาวิ (2558); Mangeloja and Hirvonen (2007) และ Unoma (2013) พบว่า องค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษา คือ สิ่งอำนวยความสะดวกของมหาวิทยาลัย ทรัพยากรและสภาพแวดล้อมทางการศึกษา และกิจกรรมเสริมหลักสูตร

สำหรับองค์ประกอบความวิตกกังวลในการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่ชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดเช่นเดียวกัน โดยตัวชี้วัดย่อยที่จัดอยู่ในองค์ประกอบนี้ มีความผกผันกับความสุขด้านการเรียนรู้ นั่นหมายความว่า ถ้านักศึกษารู้สึกเหงาและว่าเหวในการเรียนรู้น้อย แสดงว่า นักศึกษามีความสุขด้านการเรียนรู้น้อย ทางกลับกัน ถ้านักศึกษารู้สึกเหงาและว่าเหวในการเรียนรู้น้อย แสดงว่า นักศึกษามีความสุขด้านการเรียนรู้น้อย สอดคล้องกับ Argyle (2001) กล่าวว่า การมีอารมณ์ทางบวก เป็นการที่บุคคลมีอารมณ์ความรู้สึกเป็นสุขกับสิ่งที่ดี เพลิดเพลิน สนุกสนาน ยิ้มแย้ม รับรู้ถึงคุณงามความดี เห็นประโยชน์ และคุณค่าของสิ่งที่ทำอยู่เสมอ และการมีอารมณ์ทางลบ เป็นความรู้สึกเป็นทุกข์กับสิ่งไม่ดีที่เกิดขึ้น เช่น รู้สึกเบื่อ ไม่สบายใจ เครียดกับสภาวะการณ์ต่าง ๆ และเมื่อเห็นว่าการกระทำนั้นไม่ดี ไม่ถูกต้อง ก็อยากจะปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น อันทำให้ตนเอง และสังคมมีความสุข

เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาในแต่ละองค์ประกอบ โดยเรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย พบว่า องค์ประกอบความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอันดับหนึ่ง มี 5 ตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ พึงพอใจการบริการทางวิชาการของมหาวิทยาลัยที่จัดให้กับนักศึกษา เช่น การสอนเสริมรูปแบบต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจในการบริการทางวิชาการ เป็นตัวชี้วัดอีกตัวหนึ่งที่สถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดต้องให้ความสำคัญ แม้การศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดเน้นให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง แต่สถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดยังจำเป็นต้องให้บริการทางวิชาการเพื่อช่วยให้นักศึกษาเรียนรู้ได้ดีขึ้น Taylor and White (1991) พบว่า จากการสัมภาษณ์ผู้สอนในระบบการศึกษาทางไกล เนื้อหาที่สอนทั้งหมดไม่เหมาะสำหรับการสอนแบบทางไกล โดยเฉพาะชุดวิชาที่ยาก ดังนั้น จึงจำเป็นต้องให้บริการทางวิชาการกับนักศึกษา เช่น การสอนเสริมแบบเผชิญหน้า การสอนเสริมผ่านสื่อวีซีดี (VCD), อินเทอร์เน็ต (internet) หรือการสอนเสริมทางไกลผ่านอินเทอร์เน็ต และดาวเทียม (e-Tutorials) สอดคล้องกับ Hashim and Yusup (2015) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดที่จัดการเรียนการสอนทางไกล ผู้สอนควรใช้รูปแบบการสอนที่บูรณาการการใช้เทคโนโลยีไปยังผู้เรียน และสถาบันต้องให้ความสำคัญกับสื่อการเรียนรู้ และจัดหาสื่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ง่าย และ Burns (2011) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานแบบเผชิญหน้า และแบบออนไลน์หรือออนไลน์เต็มรูปแบบ

(blended learning) โดยอาจนำเสนอด้วยการบรรยาย ทำแบบฝึกหัด หรือใช้วิธีการสอนและสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งวิธีการนี้เป็นวิธีการเรียนการสอนที่เพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษา หลักสูตรทางไกลได้มากขึ้น ดังนั้น การที่นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดได้รับบริการทางวิชาการที่เพิ่มโอกาสให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษา เป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีความสุขด้านการเรียนรู้

องค์ประกอบความวิตกกังวลในการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอันดับสอง มี 5 ตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ รู้สึกกังวลเกี่ยวกับการเรียนรู้ เนื่องจากขาดทักษะการเรียนในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดที่ใช้รูปแบบการศึกษาทางไกล เป็นตัวชี้วัดที่สถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดต้องให้ความสำคัญ โดยอาจจัดกิจกรรมที่ไม่ให้นักศึกษารู้สึกกังวลเกี่ยวกับการเรียนรู้ จนทำให้เกิดผลที่ตามมา เช่น ความเบื่อหน่าย ไม่สนใจที่จะเรียนรู้ ลาออกกลางคัน อีกทั้งอัตราการสำเร็จการศึกษาค่อนข้างต่ำ สอดคล้องกับ Fojtik (2018) พบว่า อัตราการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาที่เรียนทางไกลมีค่อนข้างน้อย (39%) เมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาที่เรียนแบบเต็มเวลา (64%) สอดคล้องกับ ธนพล บรรดาศักดิ์, กนกอร ชาวเวียง, และ นฤมล จันทระเกษม (2560) กล่าวว่า หากผู้เรียนมีความเครียด และไม่มีความสุขในการเรียนรู้ จะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่ดี เบื่อหน่ายในการเรียนรู้ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจนต้องลาออกกลางคัน และสอดคล้องกับ DePoy and Gilson (2008) กล่าวว่า ความต้องการความสมหวังในชีวิต เป็นความต้องการที่จะเติมเต็มศักยภาพของตนเอง ต้องการความสำเร็จในสิ่งที่ตนเองปรารถนา ความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาทักษะความสามารถขั้นสูงสุด ดังนั้น การเรียนรู้อย่างมีความสุข ผู้เรียนต้องไม่รู้สึกกังวลในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน และไม่กลัวความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้น

องค์ประกอบความพึงพอใจในการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอันดับสาม มี 5 ตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ พึงพอใจในการทำกิจกรรมระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และนักศึกษากับนักศึกษา ซึ่งการที่นักศึกษาได้มีโอกาสทำกิจกรรมระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และนักศึกษากับนักศึกษา จะทำให้พวกเขาารู้สึกไม่โดดเดี่ยว Buselić (2012) และ Franklin, Yoakam and Warren (1996) กล่าวว่า การที่ผู้สอนใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามาช่วยทำกิจกรรมระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และนักศึกษากับนักศึกษา เช่น กระดานข่าวการสนทนา แชท อีเมล การประชุมทางวิดีโอ จะช่วยลดความรู้สึกโดดเดี่ยวหรือพลาดโอกาสมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น และ Graham et al. (2001 cited in Cohen, 2003) กล่าวว่า แนวทางการสอนที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรกำหนดแนวทางการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนที่ชัดเจน โดยผู้สอนควรกำหนดสิ่งคาดหวังและวิธีการที่ผู้เรียนจะทำกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ตอบคำถาม บ่อยครั้งที่ผู้เรียนตอบคำถามไม่ตรงกับคำตอบที่ผู้สอนต้องการ ผู้สอนอาจจะให้แนวทางการตอบที่เหมาะสม และส่งเสริมการตอบของผู้เรียนให้ตรงตามข้อคำถาม นอกจากนั้น ควรกำหนดเวลาสำหรับการตอบกลับ

ของผู้เรียนให้ชัดเจน ดังนั้น อาจารย์จะต้องทำให้การเรียนรู้เป็นความสุข สนุก และนักศึกษาสามารถทำกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และนักศึกษากับนักศึกษา โดยนักศึกษามีพฤติกรรมแสดงออกถึงความสุขด้านการเรียนรู้ เช่น ขยันทำกิจกรรม กระตือรือร้นที่จะเรียน รักผู้สอนและเพื่อน

องค์ประกอบความสนใจใฝ่เรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอันดับสี่ มี 6 ตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ กระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ แสดงให้เห็นว่า กระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ เป็นความสนใจใฝ่เรียนรู้ที่สำคัญที่ทำให้ให้นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดมีความสุขด้านการเรียนรู้ เมื่อมีความสุขด้านการเรียนรู้ก็ทำให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น สอดคล้องกับ Fritz (1984 cited in Tabbodi, Rahgozar, & Abadi, 2015) พบว่า คนที่มีความสุขมากจะมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานทางวิชาการ และมีความก้าวหน้าในการศึกษาระดับอุดมศึกษา และงานวิจัยของ ลภัสรดา จูเมฆา และ ปกรณ์ ประจันบาน (2559) พบว่า ผู้เรียนที่รู้จักศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

องค์ประกอบความพึงพอใจในตนเอง เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอันดับห้า มี 6 ตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ รู้สึกรักและภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นตัวชี้วัดอีกตัวหนึ่งที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากการรู้สึกรักในตนเอง เป็นการสร้างความมั่นคงทางอารมณ์ และจิตใจให้กับตนเอง อันจะทำให้เราเกิดความรู้สึกรัก เห็นคุณค่าของตนเอง การที่เรา มองตนเองในส่วนที่ดี และรู้จักใช้ส่วนที่ดีมาทำประโยชน์ จะทำให้เราเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจที่คนอื่น มองเห็นความดีของตนเอง เมื่อผู้เรียนรู้รู้สึกรักและภาคภูมิใจในตนเองแล้ว จะสามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถ บุคลิกภาพ สุขภาพ ฯลฯ ของตนเองได้ดี ดังนั้นจึงทำให้ผู้เรียนมีความสุข และใช้ชีวิต อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Dean and Gibbs (2015) พบว่า การคิดว่าตนเองทำสิ่งต่าง ๆ ได้ดี เป็นตัวแปรที่อิทธิพลต่อความสุขของนักศึกษา และ Deborah and Stephanie (2015) พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง ความสำเร็จทางวิชาการ และความมั่นคงทางการเงิน สามารถอธิบายความแปรปรวนของความสุขของนักศึกษาได้มากที่สุด

องค์ประกอบความพร้อมในการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอันดับสุดท้าย มี 7 ตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ไม่เบื่อหน่ายกับการใช้ทักษะในการจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน แสดงให้เห็นว่า การศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิด ถ้านักศึกษามีทักษะในการจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการอ่าน ก็จะช่วย สนับสนุนให้พวกเขามีความสุขในการเรียนรู้ เนื่องจากการเรียนในระบบการศึกษาทางไกล การเรียนรู้ ที่สำคัญจะมาจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-study) ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ผ่าน สื่อการศึกษาในรูปแบบของสื่อประสม เช่น หนังสือ เอกสารประกอบการสอน สิ่งพิมพ์ หนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ ชุดคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เทปเสียง เทปภาพวีดิทัศน์ สอดคล้องกับ Keawchuer

(2014) พบว่า ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขในระดับสูงสุด ดังนั้น การที่นักศึกษาไม่เบื่อหน่ายกับการใช้ทักษะในการจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน จึงเป็นตัวชี้วัด ความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาที่สำคัญที่สุดขององค์ประกอบความพร้อมในการเรียนรู้

จากการพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ พบว่า มี 1 ตัวชี้วัด คือ มีสุขภาพไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่ตัดออก เนื่องจากน้ำหนักองค์ประกอบน้อยกว่า .30 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการมีสุขภาพไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ อาจจะไม่เกี่ยวข้องกับความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาโดยตรง ซึ่งผลการศึกษานี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Abecia et al. (2014) พบว่า ตัวชี้วัดความสุขของนักศึกษา คือ การมีสุขภาพที่ดี

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดของไทย ทั้ง 6 องค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นองค์ประกอบความวิตกกังวลในการเรียนรู้ ไม่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบใด นั่นสะท้อนให้เห็นว่า องค์ประกอบวิตกกังวลไม่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดของไทย

นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาอายุของตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่า 25 ปี มากที่สุด จำนวน 71 คน (ร้อยละ 21.39) รองลงมาอายุระหว่าง 25-30 ปี จำนวน 69 คน (ร้อยละ 20.78) อายุระหว่าง 41-45 ปี (ร้อยละ 19.28) อายุระหว่าง 36-40 ปี (ร้อยละ 14.46) จำนวน 48 คน (ร้อยละ 14.46) ตามลำดับ เมื่อจัดกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม Gen จะเห็นว่า ส่วนใหญ่จัดอยู่ใน Gen Z (อายุ 10-25 ปี) กลุ่ม Millennial (อายุ 26-41 ปี) และกลุ่ม Gen X (อายุ 42-57 ปี) ส่วนกลุ่มที่มีน้อยที่สุด อายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 1 คน (ร้อยละ .30) จัดอยู่ในกลุ่ม Boomer (อายุ 58-76 ปี) นั่นแสดงให้เห็นว่า ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีการกระจายช่วงรุ่น (generation) จึงไม่สามารถเป็นตัวแทนของนักศึกษาในช่วงรุ่นใดรุ่นหนึ่งได้ ผลการวิจัยจึงเป็นเพียงภาพรวมของนักศึกษาทุกช่วงรุ่น โดยในแต่ละรุ่นอาจจะมีลักษณะความสุขด้านการเรียนรู้ที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันก็ได้ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาวิจัยในประเด็นนี้ต่อไป เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เฉพาะเจาะจง และสอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดที่ใช้รูปแบบการศึกษาทางไกลมากขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำหรับสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิด

1.1.1 ตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ มี 6 องค์ประกอบ รวม 34 ตัวชี้วัด ได้แก่ ความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ มี 5 ตัวชี้วัด ความวิตกกังวลในการเรียนรู้ มี 5 ตัวชี้วัด ความพึงพอใจในการเรียนรู้ มี 5 ตัวชี้วัด ความสนใจใฝ่เรียนรู้ มี 6 ตัวชี้วัด ความพึงพอใจในตนเอง มี 6 ตัวชี้วัด และความพร้อมในการเรียนรู้ มี 7 ตัวชี้วัด ซึ่งตัวชี้วัดเหล่านี้บ่งชี้ความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิด ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิด ควรนำตัวชี้วัดข้างต้นมาศึกษาระดับความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษา เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนจัดการศึกษา และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อันนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีความสุขอย่างแท้จริง

1.1.2 ตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาในแต่ละองค์ประกอบ เรียงลำดับตามค่านำหน้าองค์ประกอบจากมากไปน้อย พบว่า องค์ประกอบความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุด มี 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ พึงพอใจการบริการทางวิชาการของมหาวิทยาลัยที่จัดให้กับนักศึกษา เช่น การสอนเสริมรูปแบบต่าง ๆ พึงพอใจแหล่งศึกษาค้นคว้าของมหาวิทยาลัย เช่น หนังสือ/เอกสารทางวิชาการ/ฐานข้อมูลสำหรับสืบค้นในห้องสมุด พึงพอใจการบริการให้คำแนะนำ ปรีกษา และช่วยเหลือในการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัย พึงพอใจการจัดบริการการศึกษาที่เอื้ออำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้จากมหาวิทยาลัย เช่น การจัดบริการด้านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และพึงพอใจสื่อหรือวัสดุการศึกษาที่มหาวิทยาลัยจัดให้ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิด ควรจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษานอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองให้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสุข เช่น มีการบริการทางวิชาการให้กับนักศึกษา มีการบริการให้คำแนะนำ ปรีกษา และช่วยเหลือในการเรียนรู้แก่นักศึกษา

1.1.3 การนำตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ควรคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายที่จะนำไปใช้ เนื่องจากตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นเป็นตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดที่จัดการเรียนการสอนทางไกล ดังนั้น จึงเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว หากจะนำตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ที่มีบริบทต่างไปจากการศึกษารุ่นนี้ ผู้ใช้ควรพิจารณาว่าตัวชี้วัดนี้เหมาะสมหรือไม่ หรืออาจจะปรับตัวชี้วัดให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายก่อนนำไปใช้ เป็นต้น

1.1.4 จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดทั้ง 6 องค์ประกอบ พบว่าทุกองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กัน ยกเว้นองค์ประกอบความวิตกกังวลในการเรียนรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบใด ดังนั้น ก่อนนำตัวชี้วัดไปใช้ควรตัดองค์ประกอบความวิตกกังวลในการเรียนรู้ออกจากตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

1.2 สำหรับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ควรนำตัวชี้วัดทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ความพึงพอใจในการเรียนรู้ ความสนใจใฝ่เรียนรู้ ความพึงพอใจในตนเอง และความพร้อมในการเรียนรู้ รวม 29 ตัวชี้วัด ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่ทำให้นักศึกษาผู้ศึกษารู้สึกว่ามีความสุขด้านการเรียนรู้ ยกเว้นองค์ประกอบความวิตกกังวลในการเรียนรู้ เนื่องจากไม่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบใด ไปสำรวจระดับความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเป็นข้อมูลให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัย อาจารย์ผู้สอน หรือตัวนักศึกษา นำไปกำหนดแนวทางการพัฒนา และปรับปรุงการเรียนการสอนหรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักศึกษามีความสุขด้านการเรียนรู้ยิ่งขึ้น ตัวอย่าง มหาวิทยาลัย สามารถส่งเสริมให้นักศึกษามีความสุขด้านการเรียนรู้ เช่น มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่พร้อม มีแหล่งศึกษาค้นคว้าที่ดี มีการส่งเสริมหลากหลายรูปแบบ มีการให้คำแนะนำ/ปรึกษา/ช่วยเหลือในการเรียนรู้ อาจารย์ผู้สอน ควรมีการกำหนดช่วงเวลาให้นักศึกษาติดต่อ คอยช่วยเหลือเมื่อนักศึกษามีปัญหา ฯลฯ ส่วนตัวนักศึกษา สามารถส่งเสริมให้ตนเองมีความสุขด้านการเรียนรู้ เช่น ยอมรับความสามารถของตนเอง มีนิสัยชอบฟัง พูด อ่าน และเขียน ฯลฯ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การตรวจสอบคุณภาพของตัวชี้วัดที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง ความตรง และความเหมาะสม ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไป เพื่อให้ได้รูปแบบและวิธีดำเนินการวิจัยในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของตัวชี้วัดที่สมบูรณ์มากขึ้น ควรมีการตรวจสอบคุณภาพครอบคลุมด้านความเที่ยง (reliability) ความตรง (validity)ความเป็นไปได้ (feasibility) ความเป็นประโยชน์ (utility) ความเหมาะสม (appropriateness) และความเชื่อถือได้ (credibility) เพื่อวิเคราะห์ความไว (sensitivity) และความไม่แน่นอน (uncertainty) ของตัวชี้วัด

2.2 การศึกษาครั้งนี้มุ่งพัฒนาตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ แต่ยังไม่ได้มีการประเมินความสุขด้านการเรียนรู้ และยังไม่มีการแปลความหมายตัวชี้วัด ดังนั้น จึงควรมีการประเมินความสุขด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดของไทย รวมทั้งมีการพัฒนาเกณฑ์การแปลความหมายตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น เช่น การหาเกณฑ์จุดตัดจากคะแนนปกติวิสัย (norm) หรือวิธีการกลุ่มรู้ชัด (known groups) เพื่อให้มั่นใจว่าผลการประเมินความสุขด้านการเรียนรู้น่าเชื่อถือ

2.3 ควรมีการนำตัวชี้วัดความสุขด้านการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ไปสำรวจระดับความสุขของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดที่กำลังศึกษาอยู่ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลกับตัวอย่างเจเนอเรชันต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบว่าตัวอย่างที่เจเนอเรชันต่างกันมีความสุขด้านการเรียนรู้ต่างกันหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปพัฒนาความสุขด้านการเรียนรู้ให้เหมาะกับกลุ่มผู้เรียน